

Szwajcarski Kodeks Cywilny z 10 grudnia 1907 roku –cele i metody

Nadrzędnym celem mojej pracy będzie ustalenie metod skutecznej kodyfikacji w silnie zdywersyfikowanym społeczeństwie (różne języki, wyznania, zaplecze kulturowe). W swoich badaniach skupię się na tym, na ile, w odniesieniu do poszczególnych obszarów regulacyjnych objętych kodeksem, znaczenie miały tradycja, potrzeba postępu, zasada indywidualizmu i solidaryzmu społecznego. Kwestie te mają fundamentalne znaczenie w każdej pracy kodyfikacyjnej. Dzięki tej wiedzy możliwe jest określenie marginesu swobody przy wprowadzaniu do systemu prawa nowatorskich rozwiązań, i stwierdzenie, kiedy pierwszeństwa wymaga potrzeba ochrony wartości zbudowanych na tradycji narodowej. Długowieczność Szwajcarskiego Kodeksu Cywilnego świadczy o tym, że podczas prac nad jego redakcją, Eugenowi Huberowi i pozostałym członkom zespołu kodyfikacyjnego udało się prawidłowo zidentyfikować oczekiwania społeczne co do ostatecznej treści kodeksu, co sugeruje, że opracowano skuteczną metodę określania celu ustawy, jak również metodę doboru źródeł i technicznej redakcji tekstu. Zagadnienia te nie doczekały się jak dotąd opracowania tak w polskiej, jak i zagranicznej literaturze. Cel szczegółowy prowadzonych przez mnie badań nad kodyfikacją Szwajcarskiego Kodeksu Cywilnego, będzie dotyczył tego, jakie kryteria doboru materiałów źródłowych należy przyjąć przy opracowywaniu „wrażliwych” obszarów regulacyjnych. Drugim celem szczegółowym badań będzie analiza przyjętej techniki legislacyjnej w obszarze języka i systematyki kodeksu.

Punktem wyjściowym moich badań będzie przeprowadzenie badań historycznych, dotyczących najważniejszych zagadnień ustrojowych, które były podstawą dla rozpoczęcia prac kodyfikacyjnych w Szwajcarii. W tej części badań prześledzę także stan ustawodawstwa kantonowego regulującego kwestie prywatnoprawne, które, zdaniem Eugena Hubera, było bazą źródłową prac kodyfikacyjnych na poziomie federalnym. W drugim etapie pracy przeprowadzę analizę materiałów z prac przygotowawczych do uchwalenia ZGB, a także analizę samego ZGB. Poza projektami ustawodawczymi i dokumentami uzupełniającymi, które powstały w trakcie prac kodyfikacyjnych, zanalizuję publikacje naukowe poświęcone ZGB i jego projektom, które ukazały się do czasu uchwalenia ustawy. W trzecim etapie pracy poświęcę się badaniu języka i systematyki kodeksu, to jest budowy zdań, poziomu abstrakcyjności pojęć, poziomu skomplikowania odwołań systemowych w kodeksie, a co za tym idzie, kompleksowości przyjętych rozwiązań i jego systematycznego uporządkowania. W tej części pracy istotna będzie wiedza pozyskana w pracy w poprzednich dwóch etapach badań. Konieczne będzie ponowne odwołanie się do *Erläuterungen* Hubera, a także do literatury poświęconej szwajcarskiej technice legislacyjnej, co pozwoli na dokonanie oceny jakościowej rozwiązań technicznych i metodologicznych w pracach nad ZGB.

Badania, które zamierzam przeprowadzić mają wartość ponadczasową, choć z uwagi na ich historycznoprawny charakter, mogą być one, co najwyżej, punktem odniesienia dla badań współczesnej jurysprudenckiej. Prowadzone przez mnie badania są ważne z punktu widzenia, po pierwsze, potrzeby uzupełnienia luki w europejskiej nauce prawa dotyczącej kodyfikacji europejskich i ich dziejów, po drugie, z punktu widzenia polskiej nauki historii prawa, gdzie literatura na temat Szwajcarskiego Kodeksu Cywilnego jest wyjątkowo skąpa, po trzecie, z punktu widzenia potrzeby poszerzenia wiedzy o metodach skutecznej kodyfikacji w ogóle.